

СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ АКУШЕРСТВА
І ГІНЕКОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІІрина КАЛІНОВСЬКА, Катерина ЛІСОВА,
Буковинський державний медичний університет, Чернівці (Україна)
kalinovska@bsmu.edu.ua; lisova.k@bsmu.edu.uaMODERN METHODS OF TEACHING OF OBSTETRICS
AND GYNECOLOGY IN HIGHER EDUCATIONIryna KALINOVSKA, Kateryna LISOVA,
Bukovinian State Medical University, Chernivtsi (Ukraine)
<https://orcid.org/0000-0002-9207-8643>; <https://orcid.org/0000-0002-9207-8643>**Kalinovska Iryna, Lisova Kateryna. Modern methods of teaching of obstetrics and gynecology in higher education.**

This article **examines** in detail modern methods of teaching obstetrics and gynecology in higher education. Modern ones are given highly effective approaches to conducting lectures, with the introduction of discussion elements. In our opinion, the experience of the world and national systems of higher education proves the need to use the latest interactive teaching methods. It undoubtedly contributes to the introduction of the technology of personally-oriented learning into the didactic process, the use of methods of encouraging students to educational and cognitive activities, which in turn ensures a personal orientation of learning. In this regard, **the statement** that interactive training is aimed at activating the cognitive activity of medical interns through the organization of communication among themselves, interns with the teacher, between groups, which is **aimed** at solving a common educational problem, is relevant. Accordingly, the establishment of modern interactive training involves simulation of examples and joint solution of the **relevant** situation. Competence of students, which is formed by interactive learning, expands the limits of cognitive possibilities, promotes analysis and application information obtained in the process of learning, and contributes significantly to the accumulation of skills in future professional medical activity. **Methodology** of the study includes comparative, descriptive and case-study methods. A deep one appears internal motivation, interns begin to make important decisions and enjoy developing their professional medical skills. The structure of "question-answer" methods, their use in conducting practical classes, which contribute to the emergence of professional competence of intern doctors and significantly increase the effectiveness of their perception of academic material, are covered in detail. If the interactive method is used, the intern does not feel like an object of the learning process, but a subject of acquiring knowledge, this undoubtedly leads to internal motivation, which contributes to its effectiveness. **Conclusions.** Thanks to the effect of originality and novelty of interactive methods, with their correct organization, the interest of intern doctors in the learning process increases. The modern pedagogical process of higher education uses various methods of organizing training, education and revealing future doctors as individuals. Lectures are undoubtedly the main and necessary form of training. Some supporters of traditional didactics see its advantages, while their opponents claim that times have changed and should to realize that the lecture as a classroom form of communication with students is the least effective among other forms of education in higher education. The application of the "Case Studies" method is quite effective in teaching obstetrics and gynecology. Given that the method was first developed at the beginning of the 20th century, at the Harvard Business School, it is also called the Harvard method. In our opinion, the method of specific situations - ICS, or situational learning - is a very effective teaching method, which involves the use of specific situations (cases from practice) from a certain section or topic of the training course for joint analysis, discussion and acceptance decision, brainstorming within a small group and a public speech with the presentation and defense of the proposed decision are also used. The main stages of "Case Studies" are distinguished, such as: the teacher's introductory speech; formation of microgroups; work in a small group; presentation of solutions developed by speakers; questions to the speakers; general discussion; teacher's closing speech; summing up.

Keywords: *interns, midwifery, lecture, education, questions.*

Вступ. Соціально-економічні перетворення в нашій державі зрушують прискорення реформ у сфері освіти, вдосталь активно змінюється відношення до місця і ролі освіти в житті кожного громадянина України. Постійно з'являються сучасні вимоги до якості освіти: вмотивованість студентів і лікарів-інтернів, активний ріст розумових здібностей, отримання можливостей оперувати матеріалом, а також заохочення до оволодіння новими професійними навичками. Формування медичної культури нації є обґрунтованим у сучасній державі. Виховання сучасних спеціалістів вимагає наявності високих професійних навичок та вмінь, що дозволяють ефективно діяти в ургентних ситуаціях, швидко приймати правильне адекватне рішення за наявності тільки клінічних

проявів, надати необхідну допомогу, вміти відстояти правильність прийнятого рішення і власні позиції, одночасно прислухаючись до порад інших¹. Сучасні методи навчання дозволяють навчити лікарів-інтернів ефективно та продуктивно мислити і своєчасно приймати, відповідно, правильні рішення.

Найбільш популярними у сучасній вітчизняній дидактиці є праці А. М. Алексюка та В. О. Онищука. Проте і зараз питанням практичного використання сучасних інтерактивних методів під час викладання медичних дисциплін приділено не зовсім достатньо уваги.

Мета. Метою статті було обґрунтувати застосування сучасних методів викладання акушерства і гінекології у професійній підготовці лікарів-інтернів медичних вузів.

¹ Abell D. "What Makes a Good Case?", Echo Autumn, Fall, 2021, N 17, P. 4-7 [in English].

Основна частина. Зміна системи вищої освіти потребує впровадження сучасного викладання предметів, а також залучення новітніх інтерактивних методик викладання матеріалу, поширення форм та методів навчального процесу, що, звісно, повинно привести до підвищення якості навчального процесу. На наш погляд, залучення до педагогічного арсеналу викладачів ефективних методів навчання повинно забезпечити високоякісну підготовку майбутніх медиків. Не викликає сумнівів необхідність використання сучасних освітніх методик, із використанням комп'ютерних технологій². На наш погляд, досвід світової та національної систем вищої освіти доводить необхідність застосування новітніх інтерактивних методик навчання. Безперечно сприяє використанню в процесі навчання особистісно-орієнтованого навчання, використання методів заохочення лікарів-інтернів до навчання та пізнання своєї професії, що у свою чергу, забезпечує особисту спрямованість навчання і надає можливість розкритися кожному лікарю. Актуальним є навчання, спрямоване на активізацію пізнавальної діяльності лікарів-інтернів за допомогою організації спілкування між собою, інтернів з викладачем, між групами, що спрямоване на розв'язання спільної і проблеми³. У свою чергу, визначається інтерактивне навчання як переклад англomовного терміна "interactive learning", який означає навчання (стихийне або спеціально організоване), основане на взаємодії, та навчання, побудоване на взаємодії⁴. Дуже вдало з цього приводу додає відомий методист та прихильник застосування інтерактивних технологій навчання в Україні О. Пометун, який підкреслює, що суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається тільки шляхом постійної активної взаємодії тих, хто навчається, – це співнавчання, взаємонавчання⁵. Основою сучасної інтерактивної підготовки є такі принципи:

а) безпосередньої участі кожного лікаря-інтерна на занятті в розборі теми та дискусії, що зобов'язує викладача зробити кожного з них активним шукачем необхідних в даній акушерській ситуації методів обстеження та лікування;

б) взаємного обміну інформацією, розгляд декількох запропонованих методик лікування, навчальний процес необхідно організувати таким чином, щоб викладач мав змогу обмінятися життєвим досвідом та цікавими випадками з практики;

в) особисто зорієнтованого навчання.

Суть інтерактивного навчання в тому, щоб була взаємодія студента і викладача, які є рівнозначними суб'єктами процесу та мають спільну ідею щодо їхніх знань та вмій. Відповідно, налагодження сучасного інтерактивного навчання передбачає моделювання прикладів та спільне вирішення відповідної ситуації. Це розширює межі пізнавальних можливостей, сприяє аналізу та застосуванню отриманої у процесі навчання інформації, і сприяє набуттю навичок у майбутній професійній акушера-гінеколога. Інтерни починають приймати важливі рішення та розвивають свої професійні навички. Сучасне інтерактивне навчання є

застосування спілкування лікарів-інтернів, що створюється на практичному занятті у якій вони знаходять для себе досвід лікаря. У навчанні інтерн є повноправним учасником процесу і його досвід важливий, як і досвід викладача, який заставляє інтернів самостійно пошати відповіді на питання. У такій співпраці забезпечуються можливості взаємин студентів та викладачів. Викладач виступає як організатор, консультант тощо. При цьому досвід викладача передається інтернам на клінічних прикладах і є центральним джерелом навчального пізнання.

Які ж позитивні сторони інтерактивних методів навчання. По перше, підвищення коефіцієнту процесу засвоєння матеріалу. За даними американських вчених, під час лекції інтерни засвоюють лише 5 % матеріалу, під час читання – 10 %, роботи з відео- та аудіоматеріалами – 20 %, демонстрації – 30 %, у ході дискусії – 50 %, під час практики – 75 %, а коли інтерн навчає інших чи відразу застосовує знання 90 %. За умови застосування інтерактивного методу інтерн відчуває себе повноправним лікарем, який повинен приймати важливі правильні рішення з приводу діагностики та лікування пацієнтки. Завдяки ефекту оригінальності та новизни інтерактивних методів, при правильній їх організації, зростає зацікавленість лікарів-інтернів процесом навчання. Сучасний педагогічний процес вищої школи застосовує різноманітні методи організації навчання, виховання та розкриття майбутніх лікарів як особистостей. Та безперечно основною і необхідною формою навчання є лекції. У ході проведення лекції активність сприйняття інформації зникає – за відсутності технічних засобів навчання. Однак відмова від лекцій як форми навчання знижує науковий рівень підготовки, та не приводить до системності роботи. Для підвищення організації лекційного процесу можуть стати короткі включення в лекційний процес (розбір складних випадків діагностики та лікування акушерських і гінекологічних хворих), за допомогою яких студенти зможуть проявити різні види активності. На нашу думку, основними методами, що підвищують ефективність лекцій, є дискусії. Із власного досвіду можна зазначити, що надзвичайно вдало під час проведення лекційних занять використовується метод "мозкового штурму". Особливо під час вивчення нових патологічних станів. Визначивши мету під час лекції викладач повинен заздалегідь визначити місце дискусії у структурі лекції і її тривалість, підібрати цікаві клінічні випадки, організувати дискусію і зацікавити інтернів даним питанням. Великі сподівання ми покладаємо на використання інтерактивних методів під час семінарських занять.

Протягом традиційного семінару інтерн відповідає на підготовлене питання. Більшість інтернів у цей час готується до наступного питання, або зовсім не приділяє уваги цьому питанню. Це веде до пасивності основної частини академічної групи.

Одним із різновидів інтерактивного семінару може бути семінар "запитання-відповідь". Викладач ставить питання формулюючи їх таким чином, щоб інтерни не мали змоги надати відповідь, користуючись конспектами або підручниками.

⁴ Reynhol'd L. Za predelamy CASE - tekhnolohyy [Beyond CASE - technologies], Komp'yuter [The Computer], 2020, N 13, P. 12–14 [in Russian].

⁵ Ibidem.

Застосування співбесіди на лекції дозволяє зняти незацікавленість навчання, підвищує інтерес до навчання. Викладач звертається до інтернів або до всієї аудиторії. На лекції викладач організує активне обговорення питань діагностики та лікування, надає можливість інтернам виступити з доповненнями. Інтерни отримують відповідь від викладача на питання, які виникли у процесі підготовки до лекції. Достатньо ефективним при викладанні акушерства і гінекології є застосування методу "Case Studies". Враховуючи, що методика вперше була розроблена в Гарвардській школі бізнесу, її називають також гарвардським методом.

В Україні методика "Case Studies" почала впроваджуватися тільки останніми роками. Слід відмітити, що практика використання даного методу в Україні, ще не дуже поширена⁶. На наш погляд, метод конкретних ситуацій – МКС, або ситуаційне навчання – являє собою дуже ефективну методику навчання, яка передбачає використання конкретних ситуацій (випадків із практики) з певного розділу чи теми навчального курсу для сумісного розбору, обговорення та прийняття рішення, також застосовується мозковий штурм у межах малої групи і виступ одного з інтернів з презентацією по термі даного питання. Виділяють такі основні етапи "Case Studies", як:

- вступне слово викладача, який формує тему заняття, мету, перераховує необхідні маніпуляції та практичні навички, якими має оволодіти інтерн за даною темою;

- формування малих груп по 5-6 інтернів;

- робота в складі малої групи, що передбачає розбір клінічної ситуації, призначення необхідних методів обстеження та лікування; - презентація одним з інтернів теоретичної частини даного питання, висвітлення сучасних методів лікування та реабілітації;

- проведення загальної дискусії, пропонування різних варіантів лікування;

- підсумок викладача по темі даного питання, можливо використання клінічних прикладів з власного досвіду, пропозиція нестандартного вирішення питання в даній клінічній ситуації;

- підведення підсумків.

Група поділяється на 2 мікрогрупи, щоб вони

склалися до 5 осіб. На головууючому лежить відповідальність за організацію роботи групи, розподіл питань між учасниками і за прийнятті рішення. Робота завершується короткою доповіддю про результати. Використання у вищій освіті цього методу розвиває у інтерна такі якості, як ініціативність, готовність до дії в різних умовах та вміння гнучко реагувати на них – все це є необхідним не лише майбутньому медику, але й пересічному громадянину⁷.

Висновки. Залучення до педагогічного процесу сучасних методів навчання у вищій школі, таких, як інтерактивні методи навчання, є безперечно суттєвим кроком до підвищення якості освіти, які приведуть до отримання кращих результатів навчання.

Ми повинні і надалі йти шляхом залучення сучасних методів викладання акушерства і гінекології, що буде сприяти досягненню підготовки якісних лікарів.

Каліновська Ірина – доктор медичних наук, професор, професор кафедри акушерства та гінекології Буковинського державного медичного університету. Коло інтересів-викладання акушерства і гінекології оперативного лікарям-інтернам. Публікації: 25 публікацій, з яких 3 в базі Scopus.

Kalinovska Iryna – Doctor of Medical Sciences, Professor, Professor of the Department of Obstetrics and Gynecology of Bukovynian State Medical University. Research interests are teaching obstetrics and gynecology to operative interns. Publications: 25 publications, of which 3 are in the Scopus database.

Лісова Катерина – доктор філософії, магістр медицини, асистент кафедри акушерства та гінекології Буковинського державного медичного університету. Коло інтересів-викладання акушерства оперативного лікарям-інтернам. Публікації-15 публікацій, з яких 3 в базі Scopus.

Lisova Kateryna – Doctor of Philosophy, Master of Medicine, Assistant of the Obstetrics and Gynecology Department in Bukovynian State Medical University. Research interests are such as: teaching operative obstetrics to interns. She has 15 publications, 3 of them are included in the Scopus database.

Received: 08.11.2022

Advance Access Published: December, 2022

© I. Kalinovska, K. Lisova, 2022

⁶ Ibidem.

⁷ Abell D. "What Makes a Good Case?", op. cit., P. 4–7.